

Alle taler om bæredygtighed - sådan måler du den

Dec. 2018 | Af **Anette Eekholdt, frestencejournalist**

Stensigmose. Foto: Privatfoto.

Landbrugets klimabelastning er et stort tema i næsten alle fora. Men CO₂-udledning er imidlertid kun ét af flere parametre, når vi taler om bæredygtighed. Mælkeproducent Frode Lehmann, Broager, er en af de danske landmænd, som får analyseret bæredygtigheden på sin ejendom med Rise-modellen.

Rise er en omfattende gennemgang og vurdering af graden af bæredygtighed på min bedrift. Analysen laves af en konsulent, og resultatet er et sjebilksbillede, men de data, som konsulenten bruger, bygger dels på et omfattende interview med ca. 300 spørgsmål og dels årsregnskab, gødnings- og eventuelt pesticidregnskab samt markplan og oplysninger fra CHR-registret. Første gang brugte vi nok 3-4 timer på interviewet, anden gang lidt mindre, siger 60-årige Frode Lehmann over et glas mælk ved køkkenbordet.

Han og konen har været økologer siden 1994 og leverer mælken fra deres 110 køer til Naturmælk, hvor han har siddet i bestyrelsen i 11 år - de seneste som ni for formand. I december i år stoppede han på posten.

I lyset af den store opmærksomhed, der allerede er og må forventes at komme på bæredygtighed i de kommende år, er hans 29-årige søn Rasmus også begejstret for Rise-værktøjet. Han blev agrarøkonom fra Gråsten i sommer og er netop vendt hjem for at forberede overtagelsen af gården. Den kommer sandsynligvis til at ske sammen med broderen, der er agronom og forsker i Foulum.

[...]

Køb artiklen: DKK 8,80

Del artiklen:

TIP OS, HVIS DU HAR EN GOD HISTORIE

[KLIK HER](#)

Fakta

Stensigmose

Ejere: Frode og Gitte Lehmann

Økologisk mælkeproduktion

110 sortbrogede køer og opdræt

Ydelse: 8.000 kg EKM

145 ha jord ved Flensborg Fjord

Afgrader: Græs, majs, vårbyg-ørter, havre, hestebønner og spelt

Samarbejde med 2 økologiske planteavlere

Mælken leveres til Naturmælk

Slagtekreaturer leveres til Friteland

AGRAR+ INNOVATION

TILMELD DIG NYHEDSBREVET

BLIV EN AF DE FØRSTE TIL AT MÅDE NYHEDSBREVET

[TILMELD](#)

Bovi

HITTER PÅ FACEBOOK

Hun valgte Norge frem for USA, Canada og Australien

"Det er det her, der er drømmen"

Studie: Ikke meget mere mælk ved individuel kraftfoderstrategi

Lyt til kvægbossen: Tal op

FÅ ARTIKLERNE FØRST!

Tilmeld dig vores nyhedsbrev og vær på forkant med dagens landbrug

Nyhedsbrevet udkommer 2 gange månedligt.

E-mail

[TILMELD](#)

KØB ABONNEMENT

[KØB ABONNEMENT](#)

MA SKIN STATIONER

Er Dine Efterafgrøder Også Skudt i Vejret? Niels Bie's Maskstation Ved Horsens Tilbyder Afspuling Af Disse

Hegnssklipping Med Spearhead Twiga 7000 LR

Video af Brdr Willemoes Skovservice's nye flisugger TP400HD

Ny Faælde-Udkæner John Deere 1510 G

Big Foot dæk letter skovarbejdet ved Brdr Willemoes Skovservice

Tekst:

Landbrugets klimabelastning er et stort tema i næsten alle fora. Men CO2-udledning er imidlertid kun ét af flere parametre, når vi taler om bæredygtighed. Mælkeproducent Frode Lehmann, Broager, er en af de danske landmænd, som får analyseret bæredygtigheden på sin ejendom med Rise-modellen.

- Rise er en omfattende gennemgang og vurdering af graden af bæredygtighed på min drift. Analysen laves af en konsulent, og resultatet er et øjebliksbillede, men de data, som konsulenten bruger, bygger dels på et omfattende interview med ca. 300 spørgsmål og dels årsregnskab, gødnings- og eventuelt pesticidregnskab samt markplan og oplysninger fra CHR-registret. Første gang brugte vi nok 3-4 timer på interviewet, anden gang lidt mindre, siger 60-årige Frode Lehmann over et glas mælk ved køkkenbordet.

Han og konen har været økologer siden 1994 og leverer mælken fra deres 110 køer til Naturmælk, hvor han har siddet i bestyrelsen i 11 år - de seneste som ni for formand. I december i år stoppede han på posten.

I lyset af den store opmærksomhed, der allerede er og må forventes at komme på bæredygtighed i de kommende år, er hans 29-årige søn Rasmus også begejstret for Rise-værktøjet. Han blev agrarøkonom fra Gråsten i sommer og er netop vendt hjem for at forberede overtagelsen af gården. Den kommer sandsynligvis til at ske sammen med broderen, der er agronom og forsker i Foulum.

Naturmælk fattede allerede interesse for Rise, da Seges hentede modellen til Danmark for seks til syv år siden, og Frode Lehmann fik lavet sin første analyse for 2013 i 2014 og igen for året 2017 i 2018. Naturmælk har nemlig besluttet, at alle 42 leverandører i Naturmælk og Øllingegård skal analyseres på fællesskabets regning de kommende år.

- Som landmand er det interessant og lærerigt at få et billede af, hvor bæredygtig ejendommen er, og hvor man kan forbedre sig. Og som mejeri får vi mulighed for at vise blandt andet detailkæden og forbrugerne, hvordan mælkeproducenterne forholder sig til bæredygtighed. Rise indeholder imidlertid så mange informationer, at det ikke er et simpelt budskab at formidle til forbrugerne. Foreløbig har vi i Naturmælk derfor heller ikke brugt Rise i vores markedsføring. Vi skal finde nogle få ting at fokusere på, forklarer han.

Naturmælk bruger til gengæld naturpleje og biodiversitet som indsatsområder og i deres storytelling til forbrugerne. Fælles for alle Naturmælks leverandører er, at de sår en urteblanding i deres græsmarker og derigennem fremmer biodiversiteten af planter og fugle på ejendommen. Det er nemt at formidle til kunderne.

Hårde og bløde værdier

Det var et schweizisk universitet i Bern, som udviklede Rise-modellen for mere end 15 år siden. Modellen kan bruges i alle driftsgrene uanset om driften er økologisk eller konventionel. Modellen er ambitiøs, idet den både kommer rundt om energi og klima, jord, næringsstoffer, vand, biodiversitet, dyrehold, økonomi samt de mere bløde værdier driftsledelse, arbejdsmiljø og livskvalitet. Seges har gennem de senere år afprøvet modellen, tilpasset den til danske forhold og uddannet en række konsulenter til at gennemføre analysen. I dag bliver Rise brugt af 200 landmænd i Danmark, og resultaterne at få et overblik over i de spindelvæv, de sættes ind i.

- Rise giver bedriften et konkret billede af, hvordan bæredygtigheden er lige nu, hvor man scorer godt, og hvor vi kan forbedre os. Hvordan vi forbedrer os, bestemmer vi selv. Efter to analyser med fire års mellemrum var det interessant at se, hvor vi havde flyttet os. I første analyse fik jeg for eksempel minuspoint for at arbejde for meget - det har jeg rettet noget op på, fortæller Frode Lehmann med et glimt i øjet.

Resultaterne i analyserne overrasker ham ikke så meget, men de ømme punkter bliver tydelige, og analysen er en god anledning til sammen med familie og rådgivere at drøfte, hvor man er på vej hen. Efter første runde var det især energiforbruget, som forholdsvis nemt kunne forbedres med LED-lys og en ny vakuumpumpe. Senest er der også installeret solceller på ejendommen - de er dog ikke med i analysen fra 2017.

INSERT FIGURES

Et andet punkt, som trækker ned i Frode Lehmanns bæredygtighedsanalyse er jordpakning, som skyldes, at han bruger en maskinstation med store tunge maskiner på ejendommens lerjorde. Og så er der mælkeydelsen på ejendommen, som ligger lidt under 8.000 kg mælk.

- Her er noget at arbejde med. Den lave ydelse skyldes, at vi vælger at være 100 procent selvforsynende med foder. Vi fodrer med frisk græs, græsensilage, majsensilage, hør, valset hvede og havre, hestebønner, restmel og korn fra Skærtøft Mølle, som vi har leveret spelt til, uddyber han.

En sammenligning af 2013 og 2017 Rise-analyserne viser også, at mængden af organisk stof i jorden er blevet forbedret på grund af efterafgrøder, at 2017 trods meget nedbør var et godt høstår og at dyrevelfærden fortsat er høj på ejendommen. Sygdomstrykket er meget lavt, og da det kun yderst sjældent er nødvendigt at behandle for yverbetændelse, er antibiotikaforbruget meget lavt.

- Fremover vil vi nok se på at hæve ydelsen uden at gå på kompromis med at være 100 procent selvforsynende. Derudover vil nedbringe antallet af ungdyr og dermed reducere foderforbruget. Selvom vi inseminerer 40 procent af kørerne med kødkvæg, har vi fortsat alt for mange kvier at fodre på, forklarer Frode Lehmann.

Rasmus Lehmann tager også dyreværnsfolkernes aktuelle fokus på, at kalve tages tidligt fra kørerne, alvorligt. Det er selvfølgelig ikke en løsning bare at udskyde separationen mellem ko og kalv nogle måneder, og han glæder sig derfor over, at der er afsat forskningsmidler til at arbejde med emnet, og han vil også selv gå i tænkeboks.

Licens til at producere

Umiddelbart viser familien Lehmanns Rise-analyse stor økonomisk fremgang fra 2013 til 2017. Forklaringen ligger imidlertid i, at de netop havde købt en ejendom mere i 2013 og i 2017 er bygningerne solgt fra.

- Tallene fra de to år kan ikke sammenlignes. Seges har måttet justere økonomien i den danske version af Rise-analysen. I den oprindelige model forventes høj likviditet, og landmanden skal kunne betale samtlige regninger 40 uger frem for at opnå højeste karakter. Det er der vist ikke mange danske landmænd, der kan. Kreditforeningslån, høje danske gældsprocenter og arveafgifter er heller ikke noget, man slås med i andre lande.

- Rise kan efter min mening ikke bruges til at sammenligne landmænd i flere lande, og heller ikke danske landmænd indbydes, men det er et godt værktøj til at intern brug, og forhåbentligt kommer vi på sigt også til at kunne forklare forbrugerne, at vi konstant arbejder med at gøre produktionen af fødevarer mere bæredygtig. Jeg tror, det bliver vores licens til overhovedet at producere fremover, lyder det fra Frode Lehmann.